

3. Συνοπτική Περιγραφή των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων Παιδείας

Αυστρία: Η εκπαίδευση στην Αυστρία έχει οργανωθεί κατά το ομοσπονδιακό σύστημα. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο λειτουργούν τέσσερα συμβούλια, το καθένα με ειδικές αρμοδιότητες:

Η **Επιτροπή Σχολικής Μεταρρύθμισης** (Schulreformkommission) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας σχετικά με ζητήματα καινοτομιών του σχολικού εκπαιδευτικού συστήματος λαμβάνοντας υπόψη το νομοθετικό πλαίσιο και τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος εν γένει. Στην επιτροπή αυτή, που ιδρύθηκε με απόφαση του Κοινοβουλίου το 1969 και συνεδριάζει υπό την προεδρεία του Υπουργού Παιδείας, συμμετέχουν εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων (11), των Ομοσπονδιακών Συμβουλίων Εκπαίδευσης (Kollegien der Landesschulraete) (9), των καθηγητών (12), των μαθητών (6) και των γονέων (6), καθηγητές πανεπιστημίου (5) καθώς και ειδήμονες σε ζητήματα διοικητικά, εργασιακά, εκκλησιαστικά και εκπαίδευσης ενηλίκων (8). Σύνολο μελών: 58.

Η **Ομοσπονδιακή Αντιπροσωπεία Μαθητών** (Bundesschuelervertretung) συνεδριάζει υπό την προεδρεία του Υπουργού Παιδείας τέσσερις φορές το χρόνο και συζητεί ζητήματα του ενδιαφέροντός της. Τα μέλη της εκλέγονται από τους μαθητές λυκείου. Σύνολο μελών: 12.

Το **Συμβούλιο Γονέων** (Elternbeirat beim Bundesministerium fuer Unterricht und kulturelle Angelegenheiten), στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι οργανώσεων γονέων, συνεδριάζει υπό την προεδρεία του Υπουργού Παιδείας πέντε φορές το χρόνο και γνωμοδοτεί σχετικά με ζητήματα του ενδιαφέροντός του καθώς και κατά τη διάρκεια συζητήσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών και του Υπουργείου. Σύνολο μελών: 19.

Το **Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Bundesberufsausbildungsbeirat) εισηγείται για όλα τα ζητήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης (ιδιαίτερα την ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση). Σε αυτό προεδρεύουν εκ περιτροπής ένας εκπρόσωπος των εργοδοτών και των εργαζομένων και συμμετέχουν εκπρόσωποι του Εμπορικού Επιμελητηρίου (6) και του Επιμελητηρίου Εργασίας (6) με δικαίωμα ψήφου, καθώς και εκπρόσωποι των καθηγητών των επαγγελματικών σχολών μερικής απασχόλησης με ρόλο συμβουλευτικό (2). Σύνολο μελών: 14.

Σε περιφερειακό επίπεδο, τα σημαντικότερα όργανα είναι οι **Συνελεύσεις Ομοσπονδιακών Συμβουλίων Εκπαίδευσης** (Kollegien der Landesschulraete), οι οποίες και κάνουν προτάσεις για ζητήματα προγράμματος σπουδών, πρόσληψης διευθυντών και νομοθεσίας. Σε αυτές συμμετέχουν εκπρόσωποι των γονέων και των εκπαιδευτικών με δικαίωμα ψήφου και συμβουλευτικά εκπρόσωποι των μαθητών, της εκκλησίας και των διοικητικών εκπαιδευτικών αρχών της περιφέρειας.

Σε επίπεδο σχολικής μονάδας λειτουργεί η **Σχολική Επιτροπή** (Schulforum), για τα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, και η **Επιτροπή Σχολικής Κοινότητας** (Schulgemeinschaftsausschuss), για τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίες ενημερώνονται για όλα τα θέματα της σχολικής ζωής και έχουν δικαίωμα ψήφου όσον αφορά την οργάνωση εκδηλώσεων και την έγκριση του κανονισμού του σχολείου. Στην πρώτη συμμετέχουν ο διευθυντής του σχολείου, εκπαιδευτικοί και γονείς και στη δεύτερη ο διευθυντής του σχολείου, εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές κατ'ίσο αριθμό. Στα μέσα και ανώτερα σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης λειτουργεί η **Εφορευτική Επιτροπή** (Kuratorium), η οποία έχει ως έργο την προαγωγή της συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και τον επιχειρηματικό χώρο. Σε αυτή συμμετέχουν ο διευθυντής του σχολείου, ανά ένας εκπρόσωποι των γονέων, των μαθητών, των εκπαιδευτικών και του διοικητικού προσωπικού, ανά ένας εκπρόσωποι του Εμπορικού και Επαγγελματικού Επιμελητηρίου και άλλων επαγγελματικών ενώσεων (μέχρι τον αριθμό των 40). Στα υπόλοιπα επαγγελματικά σχολεία λειτουργεί η **Σχολική Επιτροπή** (Schulausschuss) στην οποία συμμετέχουν ο διευθυντής του σχολείου, εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών (3) και των επιχειρήσεων (3) καθώς και εκπρόσωποι των εργαζομένων κατόπιν προσκλήσεως και συζητούν θέματα βελτίωσης της παρεχόμενης κατάρτισης

Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε περιπτώσεις νομοθετικής αλλαγής ζητείται άτυπα η γνώμη όλων των ενδιαφερομένων φορέων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται εκπρόσωποι των εργοδοτικών και εργατικών οργανώσεων, εκπρόσωποι των υπουργείων, των επιστημονικών και καλλιτεχνικών οργανώσεων και βεβαίως εκπρόσωποι των φοιτητών, των καθηγητών και οι πρυτάνεις.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι παρατηρείται ένας καταμερισμός αρμοδιοτήτων σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος, που αντανακλά την ομοσπονδιακή οργάνωση της χώρας και την αποκεντρωτική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αποτύπωση της γνώμης των κατεξοχήν ενδιαφερομένων κοινωνικών ομάδων (μαθητών,

γονέων) και για την συμμετοχή του επαγγελματικού κόσμου στη λήψη των αποφάσεων που τον αφορούν. Τέλος, οι σχέσεις της εκπαιδευτικής ηγεσίας με την τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι άτυπες.

Βέλγιο: Καθεμία από τις τρεις κοινότητες του Βελγίου – γαλλόφωνη, γερμανόφωνη και φλαμανδική – ακολουθούν ιδιαίτερο εκπαιδευτικό σύστημα, με αποτέλεσμα η συνολική εικόνα να παρουσιάζει αρκετή ποικιλία.

Η *γαλλόφωνη* κοινότητα έχει συγκροτήσει από το 1990 το **Συμβούλιο Εκπαίδευσης και Κατάρτισης** (Conseil de l' Education et de la Formation), έργο του οποίου είναι να εισηγείται για όλα τα βασικά θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης αλλά και να προάγει την εκπαιδευτική πολιτική της κοινότητας. Αποτελείται από δύο τομείς, τον τομέα εκπαίδευσης και τον τομέα κατάρτισης. Έμφαση δίνεται στην παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά εργασίας και στη συνεργασία μεταξύ επιχειρηματικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών φορέων. Επίσης, κάθε χρόνο το Συμβούλιο παρουσιάζει μία έκθεση για τα θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το συμβούλιο αποτελείται από 51 τακτικά και 49 αναπληρωματικά μέλη και συμμετέχουν σε αυτό διοικητικοί παράγοντες, εκπρόσωποι των καθηγητών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, εκπρόσωποι των μαθητών και των γονέων, του επιχειρηματικού και αγροτικού τομέα, καθώς και οργανώσεων αρχικής και ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης. Σε *κοινοτικό* επίπεδο λειτουργούν επίσης το **Συμβούλιο Γονέων** (Conseil des parents de la Communauté Française), το **Συμβούλιο Εκπαίδευσης με Χρήση Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης** (Conseil de l' education aux medias), το **Ανώτερο Συμβούλιο Ιατρικής, Ψυχολογικής και Κοινωνικής Υποστήριξης** (Conseil superieur de la guidance psycho-medico-sociale) και το **Ανώτερο Συμβούλιο Υποτροφιών και Δανείων** (Conseil Superieur des allocations et prêts d' études) με αρμοδιότητες συναφείς προς τις ονομασίες τους. Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχει συγκροτηθεί πρόσφατα το **Γενικό Συμβούλιο Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης** (Conseil general des Hautes Etudes), αρμόδιο για την τριτοβάθμια μη πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας* λειτουργεί το **Συμβούλιο Συμμετοχής** (Conseil de Participation), στο οποίο συμμετέχουν οι εκπαιδευτικοί, διοικητικοί και οικονομικοί φορείς της περιοχής στην οποία ανήκει το σχολείο, και το οποίο κάνει προτάσεις και προάγει όλους τους τομείς της σχολικής ζωής.

Στη *γερμανόφωνη* κοινότητα, συγκροτήθηκε το 1991 η **Εκπαιδευτική Επιτροπή** (Paedagogische Kommission) με συμβουλευτικό προς τον Υπουργό ρόλο, κυρίως για θέματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης. Αποτελείται από 15 μέλη, συνεδριάζει υπό την προεδρεία εκπροσώπου του Υπουργού Παιδείας και σε αυτήν συμμετέχουν εκπαιδευτικοί διοικητικοί φορείς, εκπρόσωποι των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των εργατικών ενώσεων.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας* λειτουργεί το **Σχολικό Συμβούλιο** (Schulbeirat) υπό την προεδρεία του διευθυντή, στο οποίο εκπροσωπούνται οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς και το οποίο ρυθμίζει ζητήματα της σχολικής ζωής εν γένει.

Στη *φλαμανδική* κοινότητα, συστάθηκε το 1990 το **Φλαμανδικό Συμβούλιο Παιδείας** (Vlaamse Onderwijsraad), το οποίο έχει συντονιστικές και εισηγητικές αρμοδιότητες για όλα τα εκπαιδευτικά θέματα, με ίδια πρωτοβουλία ή κατόπιν αίτησης του Υπουργού Παιδείας ή της κυβέρνησης. Η γνώμη του συμβουλίου πρέπει να τίθεται υπόψη του Κοινοβουλίου προτού αυτό αποφασίσει για κάποιο εκπαιδευτικό θέμα. Απαρτίζεται από 39 μέλη, στα οποία περιλαμβάνονται ο Γενικός Γραμματέας και ο Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας, εκπρόσωποι της διοίκησης της εκπαίδευσης, των γονέων, κοινωνικών και επιχειρηματικών οργανώσεων. Στο πλαίσιο του συμβουλίου αυτού λειτουργούν τρία ειδικότερα συμβούλια, για την πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια και την επαγγελματική εκπαίδευση αντίστοιχα, που απαρτίζονται από 27 έως 30 μέλη. Σύνολο μελών: 120-129.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας*, λειτουργούν σχολικά συμβούλια υπό την προεδρεία του διευθυντή, που αποφασίζουν ή εισηγούνται – ανάλογα και αντίστοιχα με το είδος του σχολείου, κοινοτικό, επιχορηγούμενο από άλλους φορείς ή ιδιωτικό - για όλα τα θέματα της σχολικής ζωής και στα οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των οργανωτικών φορέων, των εκπαιδευτικών, των γονέων και της τοπικής κοινωνίας.

Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση ειδικότερα, έχουν συγκροτηθεί το **Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης** (Raad voor het Hoger Onderwijs) και το **Φλαμανδικό Πανεπιστημιακό Συμβούλιο** (Vlaamse Interuniversitaire Raad), τα οποία λειτουργούν ανεξάρτητα από το Φλαμανδικό Συμβούλιο Παιδείας.

Από τη σύντομη αυτή περιγραφή παρατηρεί κανείς ότι, με εξαίρεση τη γερμανόφωνη κοινότητα, τα συμβούλια παιδείας των άλλων δύο κοινοτήτων έχουν αυξημένες αρμοδιότητες και επιρροή σε σχέση με τα λοιπά επίπεδα οργάνωσης της εκπαίδευσης και την εκπαιδευτική πολιτική

γενικότερα. Οι διαφορές που παρατηρούνται αντανακλούν την ισχύ διαφορετικών εκπαιδευτικών παραδόσεων. Είναι χαρακτηριστική από αυτή την άποψη η περίπτωση της γερμανόφωνης κοινότητας, το εκπαιδευτικό σύστημα της οποίας έχει εντονότερο συγκεντρωτικό χαρακτήρα και στο οποίο μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Γαλλία: Σε εθνικό επίπεδο λειτουργούν αρκετά συμβούλια, με ειδικές αρμοδιότητες το καθένα. Δύο συμβούλια και μία επιτροπή καλύπτουν τον τομέα της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Το **Ανώτερο Συμβούλιο Παιδείας** (Conseil Supérieur de l' Education), το **Εθνικό Συμβούλιο Προγραμμάτων Σπουδών** (Conseil National des Programmes) και η **Διεπαγγελματική Συμβουλευτική Επιτροπή** (Comité Interprofessionnel Consultatif). Το Συμβούλιο Προγραμμάτων Σπουδών αποτελείται από 22 μέλη, που επιλέγονται από τον Υπουργό Παιδείας με βάση τα προσόντα τους. Το συμβούλιο γνωμοδοτεί στον Υπουργό Παιδείας για θέματα που σχετίζονται με το περιεχόμενο και τους σκοπούς της εκπαίδευσης καθώς και με τα προγράμματα σπουδών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Το Ανώτερο Συμβούλιο Παιδείας αποτελείται από 96 μέλη, που κατανέμονται ως εξής: Ο Υπουργός Παιδείας ή αντιπρόσωπός τους – οι οποίοι και προΐστανται - , 48 εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών και του λοιπού προσωπικού, 19 εκπρόσωποι γονέων, μαθητών και οικογενειακών οργανώσεων και 28 εκπρόσωποι τοπικών διοικητικών αρχών, πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών οργανώσεων. Η Διεπαγγελματική Συμβουλευτική Επιτροπή απαρτίζεται από τον Υπουργό Παιδείας, τους Προέδρους και τους Αντιπροέδρους των επιμέρους Επιτροπών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (20). Σε αυτούς περιλαμβάνονται εκπρόσωποι των κρατικών αρχών και των εργαζομένων καθώς και ειδήμονες. Σκοπός της Επιτροπής είναι να εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας σχετικά με τα προγράμματα σπουδών, τον τρόπο εκπαίδευσης και εξετάσεων καθώς και για τις μελλοντικές τάσεις της αγοράς εργασίας.

Στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργεί το **Εθνικό Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας** (Conseil National de l' Enseignement Supérieur et de la Recherche), στο οποίο προΐστανται ο Υπουργός Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ή αντιπρόσωπός του και στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι των καθηγητών (29), των φοιτητών (11) και της βιομηχανίας (21). Το συμβούλιο γνωμοδοτεί στον Υπουργό σχετικά με τους τύπους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τη

χρηματοδότηση των ιδρυμάτων καθώς και για πιθανές απαιτούμενες αλλαγές. Σύνολο μελών: 62.

Πέραν των συμβουλίων και της επιτροπής που αναφέρθηκαν, λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας σε εθνικό επίπεδο αρκετοί οργανισμοί με ειδικές αρμοδιότητες όπως το **Εθνικό Γραφείο Πληροφόρησης για την Εκπαίδευση και το Επάγγελμα** (Office National d' Information sur les Enseignements et les Professions), το **Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Έρευνας** (Institut national de Recherche Pédagogique - INRP), το **Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης της Εκπαίδευσης** (Centre National de Documentation Pédagogique - CNDP), το **Εθνικό Κέντρο Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης** (Centre National d' Enseignement à Distance - CNED), το **Εθνικό Κέντρο Μαθητικής και Φοιτητικής Μέριμνας** (Centre National des Oeuvres Universitaires et Scolaires – CNOUS) και το **Διεθνές Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών** (Centre International d' Etudes Pédagogiques – CIEP).

Σε περιφερειακό επίπεδο, λειτουργούν δύο συμβούλια ανά νομαρχία, το **Νομαρχιακό Συμβούλιο Εκπαίδευσης** (Conseil Departemental de l' Education Nationale) και το **Νομαρχιακό Συμβούλιο Προσανατολισμού** (Conseil Departemental d' Orientation). Το πρώτο έχει γενικές αρμοδιότητες και συμμετέχουν σε αυτό με ίσο αριθμό μελών εκπρόσωποι των περιφερειακών αρχών, του εκπαιδευτικού και λοιπού προσωπικού και των γονέων και μαθητών. Σύνολο μελών: 30. Του συμβουλίου προΐσταται ο Νομάρχης. Το δεύτερο συμβούλιο ασχολείται με ζητήματα κατανομής των μαθητών στα σχολεία της νομαρχίας. Σε αυτό συμμετέχουν εκπρόσωποι των διαφόρων τύπων εκπαίδευσης, των γονέων, ένας γιατρός ειδικευμένος στη σχολική υγιεινή, δύο κρατικοί επιθεωρητές και ένας ψυχολόγος.

Σε επίπεδο σχολικής μονάδας τέλος, τα **Σχολικά Συμβούλια** (Conseil d' Ecole, στα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, Conseil d' Administration, στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) είναι αρμόδια για όλα τα θέματα της σχολικής ζωής. Τα συμβούλια των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ειδικότερα έχουν ευρείες αρμοδιότητες όσον αφορά τον τρόπο οργάνωσης και εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι σε εθνικό επίπεδο λειτουργούν αρκετά συμβουλευτικά όργανα αλλά και όργανα εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής με ειδικές αρμοδιότητες. Σημαντική είναι η παρουσία ειδημόνων, τόσο στο Εθνικό Συμβούλιο Προγραμμάτων Σπουδών όσο και στη Διεπαγγελματική Συμβουλευτική Επιτροπή καθώς

και ο περιορισμένος συγκριτικά ρόλος άλλων φορέων πλην των άμεσα ενδιαφερομένων, όπως εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών.

Γερμανία: Το εκπαιδευτικό σύστημα στη Γερμανία είναι οργανωμένο στο πλαίσιο των ομόσπονδων κρατιδίων. Σε εθνικό επίπεδο δεν λειτουργεί παρά μόνο ένα συμβουλευτικό όργανο, η **Κεντρική Επιτροπή του Ομοσπονδιακού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Hauptausschuss des Bundesinstituts fuer Berufsbildung), έργο της οποίας είναι να συμβουλεύει την κυβέρνηση για όλα τα θέματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, να συμμετέχει στην προετοιμασία σχετικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, να αναλαμβάνει έρευνες, στατιστικές μελέτες και πιλοτικά προγράμματα στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και να οργανώνει την ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση. Στην επιτροπή αυτή συμμετέχουν εκπρόσωποι της ομοσπονδιακής κυβέρνησης (5), των ομόσπονδων κρατιδίων (16), των εργοδοτών (16) και των εργαζομένων (16). Σύνολο μελών: 53. Το σχήμα αυτό επαναλαμβάνεται και στο επίπεδο των ομόσπονδων κρατιδίων και επικεντρώνεται στην ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση.

Όσον αφορά τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση στον τομέα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε 15 από τα 16 ομόσπονδα κρατίδια λειτουργεί ένα **Συμβούλιο** με παραπλήσιες ονομασίες και αρμοδιότητες (Landesschulbeirat ή Landesschulkonferenz ή Landesbildungsrat). Το συμβούλιο εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας του κρατιδίου για όλα τα θέματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είτε με πρωτοβουλία του Υπουργού είτε ανεξάρτητα. Σε αυτό προεδρεύει ο Υπουργός Παιδείας του κρατιδίου και συμμετέχουν εκπρόσωποι των γονέων, των εκπαιδευτικών, των μαθητών, των πανεπιστημίων, της προσχολικής εκπαίδευσης, της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της εκπαίδευσης ενηλίκων, της ιδιωτικής εκπαίδευσης, των εκκλησιών, των τοπικών αρχών, των επαγγελματικών οργανώσεων, των δημοσίων υπαλλήλων, των αγροτών, οργανώσεων νέων, καλλιτεχνικών οργανώσεων και του τύπου. Ο αριθμός των συμμετεχόντων ποικίλει από κρατίδιο σε κρατίδιο αλλά η εκπροσώπηση των γονέων, των εκπαιδευτικών και των μαθητών βαρύνει περισσότερο.

Στην περίπτωση της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας ακολουθείται η διαδικασία διαλόγου με επιτροπές ad hoc, στις οποίες συμμετέχουν εκπρόσωποι των γονέων, των μαθητών, της ιδιωτικής εκπαίδευσης, των εκκλησιών, των επαγγελματικών οργανώσεων, του εμπορικού και βιομηχανικού χώρου και των τοπικών αρχών. Οι επιτροπές αυτές

εισηγούνται στον Υπουργό Παιδείας του κρατιδίου σχετικά με όλα τα θέματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας*, λειτουργεί το **Σχολικό Συμβούλιο** (Schulkonferenz, Schulgemeinde, Schulforum ή Schulausschuss, κατά περίπτωση), το οποίο ασχολείται με όλα τα θέματα της σχολικής ζωής καθώς και με παιδαγωγικά θέματα. Σε ορισμένες περιπτώσεις το συμβούλιο αποφασίζει για τη συγχώνευση σχολείων και τον διορισμό του διευθυντή του σχολείου.

Γενικά, το ομοσπονδιακό ενδιαφέρον εκδηλώνεται ιδιαίτερα στον τομέα της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, γεγονός που αντανακλά την ισχυρή παράδοση στενής σύνδεσης εκπαίδευσης και παραγωγής στη Γερμανία. Ωστόσο, αν και δίνεται έμφαση στην αυτονομία της σχολικής μονάδας, λαμβάνεται μέριμνα από τα ομόσπονδα κρατίδια ώστε να υπάρχει ομοιογένεια στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Δανία: Σε *εθνικό επίπεδο* λειτουργούν τέσσερα συλλογικά συμβουλευτικά όργανα, καθένα αρμόδιο για συγκεκριμένη βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Το **Συμβούλιο Δημόσιας Εκπαίδευσης** (Folkeskoleraedet) είναι αρμόδιο για θέματα της πρωτοβάθμιας και της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Έργο του είναι να εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για όλα τα σχετικά θέματα και επίσης να προτείνει αλλαγές και μεταρρυθμίσεις. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι των διευθυντών σχολείων, των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών καθώς και των τοπικών αρχών, του Συμβουλίου Νεότητας και Εκπαίδευσης Ενηλίκων, του Δανικού Συμβουλίου Νεότητας και του Συμβουλίου Αθλητισμού. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζεται από τον Υπουργό Παιδείας. Σύνολο μελών: 14.

Το **Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Ehrvervsuddannelsesraedet - EUR) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για θέματα προγράμματος σπουδών και διορισμού εκπαιδευτικών καθώς και για γενικότερα θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης είτε κατόπιν αίτησης του Υπουργού Παιδείας είτε με δική του πρωτοβουλία. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών και των διευθυντών σχολείων επαγγελματικής εκπαίδευσης, των περιφερειακών συμβουλίων, των τοπικών αρχών και των εργοδοτικών και εργατικών ενώσεων. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζεται από τον Υπουργό Παιδείας. Σύνολο μελών: 20.

Το **Συμβούλιο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης** (Teknikerraedet) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για θέματα προγράμματος σπουδών

και οργάνωσης της τριτοβάθμιας μη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, εξετάσεων και διορισμού του εκπαιδευτικού προσωπικού. Στο συμβούλιο συμμετέχουν μέλη του Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (2), εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας (2) και του Υπουργείου Εργασίας (1), των διευθυντών των σχολείων (2), των εργοδοτικών οργανώσεων (8) και των οργανώσεων εργαζομένων (8) καθώς και ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες (3). Ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζεται από τον Υπουργό Παιδείας. Σύνολο μελών: 26.

Το **Συμβούλιο Ανώτατης Εκπαίδευσης** (Uddannelsesraedet) διακρίνεται σε πέντε τμήματα αρμόδια για τους τομείς της τεχνολογίας, των κοινωνικών επιστημών, των φυσικών επιστημών, των ανθρωπιστικών επιστημών και των επιστημών υγείας. Έργο του συμβουλίου είναι να εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής, οργάνωσης και συντονισμού της ανώτατης εκπαίδευσης. Σε αυτό συμμετέχουν εμπειρογνώμονες από το χώρο της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζεται από τον Υπουργό Παιδείας. Κάθε τμήμα αποτελείται από 10 μέλη. Σύνολο μελών: 50.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας*, σε όλα τα σχολεία λειτουργούν **Διοικητικά Συμβούλια** (Skolebestyrelse of the folkeskole στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση και Skolebestyrelse στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), στα οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού και λοιπού προσωπικού, των γονέων και των μαθητών και στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εκπρόσωποι των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Τα διοικητικά συμβούλια είναι υπεύθυνα για την καλή λειτουργία του σχολείου και την επιλογή μαθημάτων επιλογής. Μπορούν επίσης να υποβάλλουν προτάσεις για το πρόγραμμα σπουδών. Στα σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης ειδικότερα, το διοικητικό συμβούλιο έχει ευρείες αρμοδιότητες στην επιλογή του προγράμματος σπουδών – μεταξύ των εγκεκριμένων από την κεντρική διοίκηση – σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, καθώς και στη γενικότερη λειτουργία του σχολείου, περιλαμβανομένης της επιλογής προσωπικού. Στα διοικητικά συμβούλια των σχολείων επαγγελματικής εκπαίδευσης συμμετέχουν, εκτός από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, τους εκπαιδευτικούς και τους σπουδαστές, και εκπρόσωποι οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων. Ο διευθυντής του σχολείου συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Όσον αφορά την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, αξίζει να σημειωθεί ότι στη Σύγκλητο συμμετέχουν, εκτός από τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, και δύο μέλη που ορίζονται από το Δανικό Συμβούλιο

Ερευνητικής Πολιτικής και τους προέδρους των τμημάτων του Συμβουλίου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Γενικά, παρατηρείται ένας καταμερισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ των συμβουλευτικών συλλογικών οργάνων και μία στενή σχέση τους με την κεντρική διοίκηση σε εθνικό επίπεδο. Σε τοπικό επίπεδο αντίθετα, παρατηρείται μεγάλη ευελιξία στην ανάληψη πρωτοβουλιών, μέσα στο ισχύον γενικότερο πλαίσιο.

Ελλάδα: Με το νόμο 2327/95 ιδρύθηκε **Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας** (ΕΣΥΠ), έργο του οποίου ήταν να εισηγείται στον εκάστοτε Υπουργό Παιδείας για όλα τα θέματα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, όπως επίσης και για θέματα εκπαίδευσης αποδήμων και παλιννοστούντων, ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ενηλίκων και εκπαιδευτικών καινοτομιών. Σύμφωνα με το νόμο, στο πλαίσιο του συμβουλίου προβλεπόταν η λειτουργία τμημάτων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, απόδημου ελληνισμού και παλιννοστούντων, ειδικής αγωγής και ειδικών κοινωνικών ομάδων, καθώς και μονάδων αξιολόγησης και πιστοποίησης, αναγνώρισης ισοτιμίας τίτλων σπουδών και μεταφοράς διδακτικών πιστωτικών μονάδων, τεκμηρίωσης, χρηματοδότησης της εκπαίδευσης και νέων μορφών εκπαίδευσης, κατάρτισης και καινοτομιών. Του συμβουλίου προϊστάτο ο Υπουργός Παιδείας ή ο Πρόεδρος του ΕΣΥΠ και συμμετείχαν εκπρόσωποι Υπουργείων και Γενικών Γραμματειών (13), των πολιτικών κομμάτων (4), της Ακαδημίας Αθηνών (1), της Εκκλησίας της Ελλάδας (1), οι Πρυτάνεις των ΑΕΙ και οι Πρόεδροι των ΤΕΙ (32), εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού και λοιπού προσωπικού των ΑΕΙ και ΤΕΙ (2), εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (11), των γονέων (1), των φοιτητών (10), του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (1) και της ΑΔΕΔΥ (1). Επίσης, εκπροσωπούσαν επαγγελματικές και επιστημονικές οργανώσεις (10), παραγωγικοί φορείς (6), οι τοπικές αρχές (1), η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (1) και το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού (1), με πενταετή θητεία. Σύνολο μελών: 97.

Το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας προβλεπόταν να αντικαταστήσει το Εθνικό Συμβούλιο Ανώτατης Παιδείας (ΕΣΑΠ), το Συμβούλιο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΣΤΕ), το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΙΤΕ) και το Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Αναγνωρίσεως Τίτλων Σπουδών της Αλλοδαπής (ΔΙ.ΚΑΤΣΑ). Το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, με την παραπάνω μορφή, καταργήθηκε με τροπολογία που

προστέθηκε και ψηφίστηκε στο νόμο Ν. 2839/2000 (ΦΕΚ 196/12-9-2000 τ. Α΄).

Σε *περιφερειακό επίπεδο* και στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν **Νομαρχιακές Επιτροπές Παιδείας**, στις οποίες συμμετέχουν εκπρόσωποι της διοίκησης της εκπαίδευσης (2), σχολικοί σύμβουλοι (2), εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών (4), των γονέων (1), των τοπικών αρχών (1), της Νομαρχιακής Επιτροπής Λαϊκής Επιμόρφωσης (1), παραγωγικών φορέων (2), επιστημονικών ενώσεων (1) και των διοικητικών υπαλλήλων (1). Έργο της επιτροπής είναι να εισηγείται στο Νομαρχιακό Συμβούλιο για διάφορα εκπαιδευτικά θέματα στο πλαίσιο του νομού, όπως τη δημιουργία ή την κατάργηση σχολείων, την κατανομή της χρηματοδότησης, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, τις συναντήσεις γονέων, την εκπαίδευση ενηλίκων, την οργάνωση βιβλιοθηκών και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Αντίστοιχη επιτροπή λειτουργεί και σε δημοτικό επίπεδο.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας* τέλος, έχει θεσπιστεί η λειτουργία της **Σχολικής Επιτροπής** και του **Σχολικού Συμβουλίου**. Η Σχολική Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση και τη λειτουργία του σχολείου και σε αυτήν συμμετέχουν ο διευθυντής του σχολείου και εκπρόσωποι των γονέων, των μαθητών (στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) και των τοπικών αρχών. Στο Σχολικό Συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών, των γονέων, των μαθητών και των τοπικών αρχών με σκοπό τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του σχολείου και την επικοινωνία μεταξύ όλων των άμεσα ενδιαφερομένων μερών.

Ανάμεσα στη θέσπιση των οργάνων που αναφέραμε και τη λειτουργία στην πράξη παρατηρείται διάσταση. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας, η τελική διαμόρφωση του οποίου εκκρεμεί, καθώς και τα Σχολικά Συμβούλια, το πλαίσιο λειτουργίας των οποίων δεν έχει καθοριστεί και των οποίων οι αρμοδιότητες είναι άτυπες και εκ των πραγμάτων περιορισμένες.

Ιρλανδία: Σε *εθνικό επίπεδο*, η συνεργασία μεταξύ των φορέων της εκπαίδευσης έχει κυρίως άτυπο χαρακτήρα. Διοικητικοί παράγοντες της εκπαίδευσης, οργανώσεις γονέων, εκκλησιαστικοί παράγοντες και επαγγελματικά σωματεία συνέρχονται κατά τις περιστάσεις ή ύστερα από πρωτοβουλία του Υπουργού Παιδείας για να συζητήσουν εκπαιδευτικά θέματα. Τα μόνα επίσημα συλλογικά όργανα σε εθνικό επίπεδο είναι το **Εθνικό Συμβούλιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αξιολόγησης**

(National Council for Curriculum and Assessment – NCCA) και η **Εθνική Υπηρεσία Πιστοποίησης της Ιρλανδίας** (Irish National Certification Authority – TEASTAS), με αρμοδιότητες αντίστοιχες της ονομασίας τους. Πιο συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητες του Εθνικού Συμβουλίου Προγραμμάτων Σπουδών και Αξιολόγησης αφορούν την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ενώ αυτές της Εθνικής Υπηρεσίας Πιστοποίησης της Ιρλανδίας αφορούν την τριτοβάθμια μη πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Στο Εθνικό Συμβούλιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αξιολόγησης, του οποίου ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος διορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας, συμμετέχουν εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας (2) και του Εθνικού Συμβουλίου Γονέων (2), των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης και των διαφόρων τύπων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και εκκλησιαστικοί φορείς και εκπρόσωποι των εργοδοτών. Σύνολο μελών: 24. Στην Εθνική Υπηρεσία Πιστοποίησης της Ιρλανδίας εκπροσωπούνται επιχειρηματικοί φορείς (3), ενώσεις εργαζομένων (1), το Υπουργείο Γεωργίας (1), πολιτιστικοί φορείς (1), φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης (5) και φοιτητές (1). Συμμετέχει επίσης σε αυτήν ένας ειδήμων που ορίζεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης και Απασχόλησης. Όλα τα μέλη της Υπηρεσίας, πλην των εκπροσώπων των εργαζομένων και των φοιτητών, καθώς και ο πρόεδρος και ο γραμματέας της Υπηρεσίας, ορίζονται από τους αρμόδιους υπουργούς. Σύνολο μελών: 15.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας*, τα σχολεία διοικούνται από **Διοικητικά Συμβούλια** (Boards of Management), τα μέλη και η αναλογία των μελών των οποίων ποικίλουν ανάλογα με τον τύπο του σχολείου (δημόσιο, κοινοτικό ή υπό την αιγίδα της εκκλησίας). Γενικά, στα Διοικητικά Συμβούλια εκπροσωπούνται η διοίκηση της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και οι εκκλησιαστικές αρχές. Τα συμβούλια αυτά είναι υπεύθυνα για την καλή λειτουργία του σχολείου.

Στην περίπτωση της Ιρλανδίας, η παρουσία του κράτους είναι φανερή σε όλους τους τομείς εκτός της τριτοβάθμιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, γεγονός που ίσως οφείλεται στην περίπλοκη κατάσταση που εξακολουθεί να χαρακτηρίζει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση για λόγους ιστορικούς. Όσον αφορά την τριτοβάθμια πανεπιστημιακή εκπαίδευση, αξίζει να σημειωθεί ότι τα πανεπιστημιακά ιδρύματα διοικούνται από διοικητικά συμβούλια, στα οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού προσωπικού, του επιχειρηματικού τομέα, της εκκλησίας και των φοιτητών.

Ισλανδία: Σε εθνικό επίπεδο η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και κοινωνικών φορέων είναι άτυπη. Όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση, λειτουργούν τρία συμβούλια και μία επιτροπή, τα μέλη των οποίων ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας. Πρόκειται για το **Συμβούλιο Επιχειρησιακής Κατάρτισης** (Íðnfræðsluráð), το **Συμβούλιο Κατάρτισης στον Τομέα Αλιείας** (Fræðsluráð Sjanaarútvægs), το **Συμβούλιο Κατάρτισης στον Τομέα Τουρισμού** (Fræðlunefnd fyrir Ferðaiðnaáinn) και την **Επιτροπή Πιστοποίησης** (Fræðslunefndir í iðngreinaflokkum). Τα όργανα αυτά εισηγούνται στον Υπουργό για θέματα προγραμμάτων σπουδών, οργάνωσης και πιστοποίησης της κατάρτισης των ειδικοτήτων τους. Το Συμβούλιο Επιχειρησιακής Κατάρτισης αποτελείται από 9 μέλη, τον Πρόεδρο, που ορίζεται από τον Υπουργό Παιδείας, και 8 εκπροσώπους επιχειρηματικών φορέων. Το Συμβούλιο Κατάρτισης στον Τομέα Αλιείας αποτελείται από 8 μέλη, εκπροσώπους επαγγελματικών φορέων (6), του Υπουργείου Παιδείας (1) και του Υπουργείου Αλιείας (1). Το Συμβούλιο Κατάρτισης στον Τομέα Τουρισμού αποτελείται από 9 μέλη, τον Πρόεδρο που ορίζεται από τον Υπουργό Παιδείας και 8 εκπροσώπους επιχειρήσεων και επαγγελματικών ενώσεων. Τέλος, η Επιτροπή Πιστοποίησης αποτελείται από πενταμελείς επιτροπές, καθεμία από τις οποίες είναι αρμόδια για συγκεκριμένο επάγγελμα και στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι του Συμβουλίου Επιχειρησιακής Κατάρτισης (3) και του Υπουργείου Παιδείας (2). Οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας εκτελούν χρέη προέδρου και γραμματέα της κάθε επιτροπής.

Όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε επίπεδο δημοτικής αρχής λειτουργούν **Διοικητικά Συμβούλια** (Leikskólanefnd, Skólanefnd, Skólanefnd και Skólara) στην προσχολική, την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντίστοιχα), στα οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των κομμάτων, μέλη των οποίων έχουν εκλεγεί στην περιοχή, καθώς και εκπρόσωποι των γονέων και των εκπαιδευτικών. Σκοπός των συμβουλίων αυτών είναι να εποπτεύουν την ορθή λειτουργία των σχολείων, να εισηγούνται αλλαγές και να ενισχύουν την επικοινωνία μεταξύ των γονέων και των λοιπών φορέων της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Σε επίπεδο σχολικής μονάδας διακρίνονται δύο περιπτώσεις: Στην πρώτη περίπτωση λειτουργούν **Διοικητικά Συμβούλια** που ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας και τα οποία ορίζουν το ειδικότερο πρόγραμμα σπουδών, τους κανονισμούς του σχολείου και τον τρόπο λειτουργίας του γενικότερα. Σε αυτά εκπροσωπούνται οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές, οι τοπικές αρχές και το Υπουργείο. Στη δεύτερη περίπτωση,

τα **Διοικητικά Συμβούλια** εισηγούνται απλώς στο διευθυντή του σχολείου σχετικά με τα θέματα αυτά. Στα συμβούλια αυτά συμμετέχουν ο υποδιευθυντής του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί (2) και οι μαθητές (2).

Γενικά, η κρατική παρουσία είναι εμφανής σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης πλην της τριτοβάθμιας πανεπιστημιακής, αν και τα περιθώρια κοινωνικής συμμετοχής σε επίπεδο σχολικής μονάδας είναι σημαντικά. Έμφαση δίνεται στους τομείς επαγγελματικής εκπαίδευσης που αντιστοιχούν σε πλουτοπαραγωγικούς τομείς της χώρας.

Ισπανία: Σε εθνικό επίπεδο λειτουργούν τρία συλλογικά συμβουλευτικά όργανα:

Το **Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας** (Consejo Escolar del Estado) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας και Επιστημών για όλα τα θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής και προγραμματισμού που αφορούν την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επίσης εγκρίνει και δημοσιεύει την ετήσια έκθεση της Μόνιμης Επιτροπής Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης. Στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας συμμετέχουν εκπρόσωποι της διοίκησης της εκπαίδευσης (8), των εκπαιδευτικών δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης (20), των γονέων (12) και των μαθητών (8), του λοιπού προσωπικού σχολείων (12), των εργοδοτικών οργανώσεων (8) καθώς και ειδήμονες ή προσωπικότητες εγνωσμένου κύρους (12) που ορίζονται από τον Υπουργό. Ο πρόεδρος ορίζεται κατόπιν πρότασης του Υπουργού Παιδείας. Σύνολο μελών: 81.

Το **Γενικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Consejo General de la Formacion Profesional) προτείνει στον Υπουργό Παιδείας το πρόγραμμα σπουδών και προάγει την εφαρμογή του. Επίσης γνωμοδοτεί για θέματα πιστοποίησης και για οποιοδήποτε θέμα σχετικό με την επαγγελματική εκπαίδευση του ζητηθεί από τον Υπουργό Παιδείας. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι των σημαντικότερων οργανώσεων εργοδοτών (13) και εργαζομένων (13) και της διοίκησης, που ορίζονται από τα Υπουργεία Παιδείας και Επιστημών και από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (13). Ο πρόεδρος ορίζεται από τον Υπουργό Παιδείας και Επιστημών ή από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Σύνολο μελών: 39.

Το **Συμβούλιο Πανεπιστημίων** (Consejo de Universidades) έχει ως έργο να συντονίζει, να προγραμματίζει και να εισηγείται για όλα τα θέματα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Στο συμβούλιο αυτό συμμετέχουν διοικητικοί φορείς από κάθε αυτόνομη περιοχή, οι Πρυτάνεις (περίπου 40) και προσωπικότητες κοινωνικής αποδοχής ή ειδήμονες από τον χώρο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και έρευνας.

Σε επίπεδο σχολικής μονάδας, κάθε σχολείο διοικείται από ένα **Διοικητικό Συμβούλιο** (Consejo Escolar del Centro), το οποίο μεριμνά για την καλή λειτουργία του. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές, ο συντονιστής των σπουδών, ο σχολικός σύμβουλος και ο γραμματέας του σχολείου. Οι εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών αποτελούν τα 2/3 τουλάχιστον των μελών του συμβουλίου. Ο διευθυντής του σχολείου εκλέγεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και προεδρεύει αυτού.

Τέλος, όσον αφορά την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, στο πλαίσιο κάθε πανεπιστημίου λειτουργεί ένα **Κοινωνικό Συμβούλιο** (Consejo Social), το οποίο εγκρίνει τον προϋπολογισμό του πανεπιστημίου και παρέχει υπηρεσίες. Το συμβούλιο αυτό αποτελείται από τη Γενική Συνέλευση του πανεπιστημίου (2/5) και εκπροσώπους κοινωνικών ομάδων, στις οποίες περιλαμβάνονται και εκπρόσωποι ενώσεων εργαζομένων και επιχειρηματικών οργανισμών (3/5).

Ιταλία: Σε εθνικό επίπεδο λειτουργεί το **Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας** (Consiglio Nazionale della Pubblica Istruzione), το οποίο έχει ως έργο να εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για διάφορα ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής και οργάνωσης, έρευνας και καινοτομιών, που αφορούν την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν αιτήσεως του Υπουργού Παιδείας. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών δημόσιας (47) και ιδιωτικής εκπαίδευσης (3), του Εθνικού Συμβουλίου Ανώτατης Εκπαίδευσης (2), της διοίκησης της εκπαίδευσης (6), των διευθυντών δημοσίων (2) και ιδιωτικών σχολείων (1) και του λοιπού προσωπικού των σχολείων (3), καθώς και εκπρόσωποι του παραγωγικού τομέα (2), των περιφερειακών εκπαιδευτικών αρχών (2) και των γερμανόφωνων, σλοβενόφωνων σχολείων και των σχολείων της κοιλάδας της Αόστα (3). Του συμβουλίου προΐσταται ο Υπουργός Παιδείας. Σύνολο μελών: 75.

Παράλληλα, υπό την εποπτεία του Υπουργού Παιδείας λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο δύο οργανισμοί: το **Ευρωπαϊκό Κέντρο Εκπαίδευσης** (Centro Europeo dell' Educazione - CEDE) και η **Βιβλιοθήκη Εκπαιδευτικής Τεκμηρίωσης** (Bibliotheca di Documentazione Pedagogica – BDP).

Στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργεί το **Εθνικό Συμβούλιο Ανώτατης Εκπαίδευσης** (Consiglio Universitario Nazionale), έργο του οποίου είναι να εισηγείται στον Υπουργό Ανώτατης Εκπαίδευσης και Επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας για ζητήματα διορισμού του εκπαιδευτικού και ερευνητικού προσωπικού και

κατανομής πιστώσεων, καθώς και να συντονίζει το έργο των πανεπιστημίων. Στο Συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού προσωπικού (30), των πρυτάνεων (8), του τεχνικού και διοικητικού προσωπικού (5), των φοιτητών (8), του παραγωγικού και του ερευνητικού τομέα (2) και του Εθνικού Συμβουλίου Επιστήμης και Τεχνολογίας (1). Του συμβουλίου προΐσταται ο Υπουργός Ανώτατης Εκπαίδευσης και Επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας. Σύνολο μελών: 54.

Παράλληλα, στον τομέα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν και δύο άλλα συμβούλια: το **Εθνικό Συμβούλιο Επιστήμης και Τεχνολογίας** (Consiglio Nazionale della Scienza e della Tecnologia – CNST) και το **Εθνικό Συμβούλιο για το Δικαίωμα της Ανώτατης Εκπαίδευσης** (Consulta Nazionale per il Diretto agli Studi Universitari).

Σε *περιφερειακό επίπεδο* λειτουργούν τα **Περιφερειακά Ινστιτούτα Εκπαιδευτικής Έρευνας, Πειραματισμού και Εκσυγχρονισμού** (Istituti Regionali di Ricerca, Sperimentazione ed Aggiornamento Educativi – IRRSAE). Λειτουργούν επίσης τα **Περιφερειακά Σχολικά Συμβούλια** (Consiglia Scolastica Provinciale), τα οποία γνωμοδοτούν για διάφορα θέματα οργάνωσης και συντονισμού των σχολείων της περιφέρειας, όπως την κατανομή των σχολείων, των κονδυλίων και του προσωπικού, την οργάνωση ιατρικής και παιδαγωγικής υποστήριξης κ.λπ. Στα συμβούλια συμμετέχουν ένας επιθεωρητής σπουδών (1) και εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού προσωπικού (50%), των διευθυντών σχολείων (20%), του λοιπού προσωπικού των δημοσίων σχολείων (10%), των περιφερειακών εκπαιδευτικών αρχών (5%), των διευθυντών ιδιωτικών σχολείων (5%), των γονέων (25%) και του παραγωγικού τομέα (35%). Το σύνολο των μελών κυμαίνεται μεταξύ 12 και 20, ανάλογα με τον αριθμό σχολείων της περιφέρειας. Ο πρόεδρος του συμβουλίου εκλέγεται μεταξύ των μελών.

Σε *νομαρχιακό επίπεδο*, λειτουργεί το **Νομαρχιακό Σχολικό Συμβούλιο** (Consiglio Scolastico Distrettuale), το οποίο είναι αρμόδιο για τον προγραμματισμό δραστηριοτήτων εκτός του προγράμματος σπουδών, την ιατρική, παιδαγωγική και ψυχολογική υποστήριξη των σχολείων και την εκπαίδευση ενηλίκων. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού προσωπικού δημόσιας (8) και ιδιωτικής εκπαίδευσης (2), του λοιπού εκπαιδευτικού προσωπικού των δημοσίων σχολείων (2), των γονέων (7) και των μαθητών στα σχολεία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (7), του παραγωγικού τομέα (5), κοινωνικών οργανώσεων (8), των νομαρχιακών (3) και δημοτικών αρχών

(7). Σύνολο μελών: 44. Ο πρόεδρος του συμβουλίου εκλέγεται μεταξύ των μελών.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας* τέλος, λειτουργεί το **Σχολικό Συμβούλιο** (Consiglio di Circolo/di Istituto), το οποίο επιλαμβάνεται θεμάτων διαχείρισης και εξοπλισμού του σχολείου καθώς και της οργάνωσης δραστηριοτήτων εκτός του προγράμματος σπουδών. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού και λοιπού προσωπικού (8-11), των γονέων (6-8 στην πρωτοβάθμια και 3-4 στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και των μαθητών (3-4 στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση). Ο αριθμός των μελών εξαρτάται από το μέγεθος του σχολείου (εάν αυτό έχει λιγότερους ή περισσότερους από 500 μαθητές). Ο πρόεδρος του συμβουλίου εκλέγεται από τους εκπροσώπους των γονέων.

Το εκπαιδευτικό σύστημα που αφορά την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρουσιάζει μία σαφή διάρθρωση, αν και οι βασικές αρμοδιότητες συγκεντρώνονται στην κεντρική διοίκηση. Σε όλα τα συλλογικά όργανα υπερτερούν αριθμητικά οι εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών και είναι παρόντες εκπρόσωποι του παραγωγικού τομέα.

Λιγτενστάιν: Δεν υπάρχουν επίσημα συμβουλευτικά όργανα των φορέων της εκπαίδευσης προς την κυβέρνηση. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις λειτουργούν άτυπες μορφές διαλόγου και συμβουλευτικού χαρακτήρα.

Λουξεμβούργο: Σε *εθνικό επίπεδο* λειτουργεί το **Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας** (Conseil Supérieur de l' Education Nationale), με σκοπό να εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας κατόπιν αιτήσεώς του σχετικά με γενικά ζητήματα της εκπαίδευσης. Το συμβούλιο μπορεί επίσης να προτείνει καινοτομίες που αφορούν τη λειτουργία του σχολείου και την εκπαίδευση εκτός του προγράμματος σπουδών με δική του πρωτοβουλία. Στο συμβούλιο συμμετέχουν Υπουργοί με ειδικότερες αρμοδιότητες, όπως ο Υπουργός Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης, ο Υπουργός Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού καθώς και ο Υπουργός Υγείας και Οικογενειακών Υποθέσεων, εκπρόσωποι του κλήρου, των διευθυντών σχολείων γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης, των επιθεωρητών, των καθηγητών, των γονέων, πολιτιστικών και αθλητικών οργανώσεων και του παραγωγικού τομέα, με διετή θητεία. Ο πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας. Σύνολο μελών: 42.

Παράλληλα, λειτουργούν σε *εθνικό επίπεδο* διάφορες επιτροπές: Οι **Επιτροπές Προγραμμάτων Σπουδών** (Commissions des Programmes) ετοιμάζουν κανονισμούς και υπουργικές αποφάσεις που αφορούν τα διδασκόμενα μαθήματα και την διδακτική μεθοδολογία. Σε αυτές συμμετέχουν ο Υπουργός, καθηγητές από κάθε σχολικό ίδρυμα ανάλογα με την ειδικότητά τους και εκπρόσωποι του εμπορικού, βιομηχανικού και αγροτικού τομέα καθώς και των δημοσίων υπαλλήλων, αρμόδιοι για θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Πρόεδρος κάθε επιτροπής είναι ένα καθηγητής ειδικότητας συναφούς με αυτήν του έργου της επιτροπής. Τα μέλη των επιτροπών ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας. Η **Επιτροπή Συντονισμού Τεχνικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης** (Commission de Coordination de l' Enseignement Secondaire Technique) εισηγείται στον Υπουργό σχετικά με όλα τα θέματα αρμοδιότητάς της και διασφαλίζει τη συνεργασία ανάμεσα στα σχολεία και τον παραγωγικό τομέα. Στη επιτροπή συμμετέχουν εκπρόσωποι του υπουργείου, επιθεωρητές και διευθυντές σχολείων, μέλη του Κέντρου Ψυχολογικής και Σχολικής Καθοδήγησης, επαγγελματιών υγείας, ειδήμονες σε κοινωνικά και οικονομικά θέματα καθώς και εκπρόσωποι επαγγελματικών οργανώσεων, των γονέων και των μαθητών. Πρόεδρος της επιτροπής είναι ο προϊστάμενος του τμήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας. Η **Επιτροπή Συντονισμού Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Commission de Coordination de la Formation Professionnelle Continue) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας σχετικά με όλα τα θέματα της αρμοδιότητάς της και διασφαλίζει τη συνεργασία ανάμεσα στα σχολεία και τον παραγωγικό τομέα. Στην επιτροπή συμμετέχουν οι Υπουργοί Εργασίας, Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, Γεωργίας, Υγείας και Εσωτερικών, εκπρόσωποι επαγγελματικών οργανώσεων και των διευθυντών των τεχνικών λυκείων. Πρόεδρος της επιτροπής είναι ο προϊστάμενος του τμήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας.

Σε *τοπικό επίπεδο*, λειτουργεί η **Σχολική Επιτροπή** (Commission Scolaire), που εποπτεύει την καλή λειτουργία των ιδρυμάτων προσχολικής αγωγής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε αυτήν συμμετέχουν ο δήμαρχος ή εκπρόσωπός του, εκπρόσωπος του κλήρου και εκπρόσωποι της τοπικής κοινότητας, συνήθως γονείς μαθητών (3-5).

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας* τέλος, λειτουργεί σε κάθε σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το **Συμβούλιο Εκπαίδευσης** (Conseil d' Education), στο οποίο συζητούνται όλα τα θέματα που αφορούν το σχολείο και το οποίο αναλαμβάνει δραστηριότητες εκτός του προγράμματος σπουδών. Του συμβουλίου προΐσταται ο διευθυντής το

σχολείου και σε αυτό συμμετέχουν εκπρόσωποι των καθηγητών (4), των γονέων (2) και των μαθητών (2).

Από την πλευρά της πολιτείας δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και στη συνεργασία με τον παραγωγικό τομέα.

Μεγάλη Βρετανία: Μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων της Αγγλίας, της Ουαλίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από τη μια και της Σκωτίας από την άλλη παρατηρούνται διαφορές. Γι'αυτό και παρουσιάζονται ξεχωριστά στη συνέχεια.

Στην *Αγγλία*, την *Ουαλία* και τη *Βόρεια Ιρλανδία* λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο μη κυβερνητικοί δημόσιοι φορείς με ειδικές εισηγητικές αρμοδιότητες προς τους Γενικούς Γραμματείς ή προς συλλογικά όργανα τα μέλη των οποίων ορίζονται από τον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα και περιλαμβάνουν εκπροσώπους του παραγωγικού τομέα, των επαγγελματικών οργανώσεων, των τοπικών εκπαιδευτικών αρχών και των εκπαιδευτικών. Μεταξύ αυτών των μη κυβερνητικών δημοσίων φορέων αναφέρονται το **Συμβούλιο Χρηματοδότησης Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης** (Further Education Funding Council), το **Συμβούλιο Χρηματοδότησης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης** (Higher Education Funding Council), και η **Αρχή Προγραμμάτων Σπουδών και Αξιολόγησης** (School Curriculum and Assessment Authority) (στην Αγγλία, με αντίστοιχους φορείς στην Ουαλία και τη Βόρεια Ιρλανδία) κ.λ.π. Παράλληλα, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (εκπαιδευτικοί, γονείς, φοιτητές, επαγγελματικοί φορείς, πολιτικές οργανώσεις κ.λ.π.) γνωμοδοτούν άμεσα στον Υπουργό Παιδείας σχετικά με ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής.

Σε τοπικό επίπεδο, στην Αγγλία και την Ουαλία λειτουργούν **Τοπικές Εκπαιδευτικές Επιτροπές** (Local Education Authorities) και στη Βόρεια Ιρλανδία πέντε **Συμβούλια Εκπαίδευσης και Βιβλιοθηκών** (Education and Library Boards), με σκοπό την παροχή υποστήριξης στα σχολεία και τη δημιουργία συνεργασιών με τον παραγωγικό τομέα. Στα όργανα αυτά συμμετέχουν δημοτικοί σύμβουλοι και μέλη της τοπικής κοινωνίας (στην Αγγλία και την Ουαλία) καθώς και εκπρόσωποι του κλήρου, του παραγωγικού τομέα και των γονέων (στην Ιρλανδία).

Σε επίπεδο σχολικής μονάδας λειτουργούν **Διοικητικά Συμβούλια** (Governing Bodies στην Αγγλία και την Ουαλία, Boards of Governors στη Βόρεια Ιρλανδία) με ευρείες αρμοδιότητες σε θέματα λειτουργίας του σχολείου, διαχείρισης, επιλογής προσωπικού κ.λπ. Στα συμβούλια αυτά συμμετέχουν εκπρόσωποι των γονέων, του εκπαιδευτικού και λοιπού

προσωπικού, των τοπικών αρχών και της κοινότητας. Οι γονείς και οι τοπικοί φορείς διαθέτουν την πλειοψηφία.

Στη *Σκωτία* λειτουργούν σε *εθνικό επίπεδο* διάφοροι εκπαιδευτικοί φορείς με ειδικές αρμοδιότητες, που χρηματοδοτούνται εν μέρει από την κυβέρνηση αλλά αυτοδιοικούνται. Αυτοί είναι: το **Σκωτικό Συμβούλιο Προγραμμάτων Σπουδών** (Scottish Consultative Council on the Curriculum – SCCC), το **Γενικό Συμβούλιο Διδασκαλίας Σκωτίας** (General Teaching Council for Scotland - GTCS), το **Σκωτικό Συμβούλιο Τοπικής Εκπαίδευσης** (Scottish Community Education Council - SCEC), το **Σκωτικό Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας** (Scottish Council for Education Technology - SCET), το **Σκωτικό Συμβούλιο Αυτόνομων Σχολείων** (Scottish Council for Independent Schools - SCIS), το **Σκωτικό Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Έρευνας** (Scottish Council for Research in Education – SCRE), το **Σκωτικό Συμβούλιο Εξετάσεων** (Scottish Examination Board – SEB), η **Σκωτική Μονάδα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης** (Scottish Further Education Unit – SFEU), το **Σκωτικό Συμβούλιο Χρηματοδότησης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης** (Scottish Higher Education Funding Council – SHEFC), η **Επιτροπή Πρυτάνεων** (Committee of Scottish Higher Education Principals – COSHEP) και το **Σκωτικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Scottish Vocational Education Council – SCOTVEC). Τα όργανα αυτά έχουν συμβουλευτικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες, καθένα στον τομέα του. Το Σκωτικό Συμβούλιο Χρηματοδότησης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και το Σκωτικό Συμβούλιο Εξετάσεων ειδικότερα είναι αποκλειστικά αρμόδια για τη χρηματοδότηση και την διασφάλιση ποιότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τη διενέργεια εξωτερικών εξετάσεων αντίστοιχα.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας*, λειτουργούν το **Σχολικό** (School Board) ή **Διοικητικό Συμβούλιο** (Board of Management), με συμβουλευτικές αρμοδιότητες για θέματα λειτουργίας του σχολείου, διαχείρισης διδακτικού υλικού και προσωπικού και συνεργασίας με την τοπική κοινωνία. Στα συμβούλια αυτά συμμετέχουν ο διευθυντής του σχολείου, εκπρόσωποι των γονέων, των εκπαιδευτικών και της τοπικής κοινωνίας. Οι γονείς διαθέτουν την πλειοψηφία, με εξαίρεση τα αυτοδιοικούμενα σχολεία.

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Μεγάλης Βρετανίας είναι ανεξάρτητα. Μπορούν όμως να δέχονται εισηγήσεις διάφορων ενδιαφερομένων κοινωνικών ομάδων ή εκπροσώπους τους στα όργανα διοίκησής τους.

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Μεγάλης Βρετανίας έχει γενικά αποκεντρωτικό χαρακτήρα και ο τρόπος λειτουργίας του συγκεντρώνει τα τελευταία χρόνια διεθνές ενδιαφέρον.³

Νορβηγία: Σε εθνικό επίπεδο, στον τομέα της υποχρεωτικής (πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) λειτουργούν τα ακόλουθα συλλογικά όργανα: Η **Εθνική Επιτροπή Γονέων Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης** (Foreldreutvalget for Grunnskolen), με σκοπό να εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για εκπαιδευτικά θέματα της αρμοδιότητάς της και να ενισχύει τη συνεργασία γονέων και σχολείου. Αποτελείται από 9 μέλη – γονείς, που ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας για μία περίοδο τεσσάρων ετών. Το **Συμβούλιο Παιδείας των Saami** (Samisk Utdanningsråd) συνεργάζεται με την κυβέρνηση σε θέματα που το αφορούν. Σε αυτό συμμετέχουν μέλη της Εθνικής Συνέλευσης Saami Νορβηγίας (5) και μέλη πολιτικών κομμάτων (2), που ορίζονται από την κυβέρνηση ύστερα από πρόταση του Κοινοβουλίου των Saami για μια περίοδο τεσσάρων ή δύο ετών. Σύνολο μελών: 7.

Στον τομέα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργεί το **Εθνικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Rådet for Fagopplaering i Arbeidslivet) με ρόλο συμβουλευτικό για θέματα της αρμοδιότητάς του. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπαιδευτικοί (5), εκπρόσωποι των εργοδοτών (5) και των εργαζομένων (5), οι οποίοι ορίζονται για μία περίοδο τεσσάρων ετών. Του συμβουλίου προΐσταται εκπρόσωπος των εργοδοτών και των εργαζομένων εναλλάξ και για μία περίοδο δύο ετών. Σύνολο μελών: 15. Επίσης λειτουργούν είκοσι **Επιτροπές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Yrkesutvalg), οι οποίες παρέχουν επαγγελματικές συμβουλές σε θέματα της ειδικής αρμοδιότητάς τους. Σε αυτές συμμετέχουν εκπαιδευτικοί (1/3), εκπρόσωποι των εργοδοτών (1/3) και των εργαζομένων (1/3) και προΐσταται εκπρόσωπος των εργοδοτών και των εργαζομένων εναλλάξ και για ορισμένο χρόνο. Σύνολο μελών: 3-15, ανάλογα με την επιτροπή.

Στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν επτά συλλογικά όργανα: Το **Νορβηγικό Συμβούλιο Πανεπιστημίων** (Det Norske Universitetsråd) έχει ως σκοπό να συντονίζει το έργο των δέκα πανεπιστημίων της χώρας στον τομέα της εκπαιδευτικής στρατηγικής,

³ Για τον τρόπο οργάνωσης της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Αγγλία ειδικότερα, βλ. Πανάρετος Ι – Μπάνου Α., Διεύθυνση σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Η αγγλική εμπειρία, Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, *Μελέτες – Έρευνες*, τ. 1 (1999), 140-147.

της έρευνας και των διεθνών συνεργασιών αλλά και να εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για θέματα της αρμοδιότητάς του. Στο συμβούλιο συμμετέχουν Πρυτάνεις (5) και εκπρόσωποι της Εθνικής Ένωσης Φοιτητών (3). Του συμβουλίου προΐσταται Πρύτανης που ορίζεται από το συμβούλιο για μία περίοδο τριών ετών. Το **Νορβηγικό Συμβούλιο Δημοσίων Κολλεγίων** (Det Norske Høgskolerådet) έχει ως έργο να συντονίζει τις ενέργειες των τριτοβάθμιων μη πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της χώρας και να προωθεί τη συνεργασία μεταξύ της πολιτείας, των πανεπιστημίων, των κολλεγίων και της κοινωνίας. Σε αυτό συμμετέχουν οι Πρόεδροι και οι Διευθυντές των 26 κολλεγίων της χώρας (52) και εκπρόσωποι των σπουδαστών (4). Του συμβουλίου προΐσταται Πρόεδρος που ορίζεται από το Συμβούλιο για μία περίοδο δύο ετών. Σύνολο μελών: 56. Το **Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης Καθηγητών** (Laererutdanningsrådet) έχει ως σκοπό να παρέχει συμβουλές και να προωθεί ενέργειες στον τομέα εκπαίδευσης καθηγητών. Σε αυτό συμμετέχουν εκπρόσωποι των πανεπιστημίων (1), των κολλεγίων (6), των δημοτικών αρχών (1), των εκπαιδευτικών αρχών (1) και των φοιτητών (2). Ο Πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας για μία περίοδο τεσσάρων ετών. Σύνολο μελών: 11. Η **Κεντρική Συμβουλευτική Επιτροπή Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών** (Det Sentrale Kontaktvalget for Etterutdanning av Laerere) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για θέματα της αρμοδιότητάς της, συντονίζει το έργο των οργανωτών επιμόρφωσης και γενικά λειτουργεί ως βήμα διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων σε θέματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Στην επιτροπή συμμετέχουν εκπρόσωποι οργανώσεων εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικών οργανισμών, τοπικών εκπαιδευτικών αρχών και του Εθνικού Συμβουλίου Εκπαίδευσης Καθηγητών. Ο πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας για μία περίοδο τριών ετών. Σύνολο μελών: 12. Το **Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης Υγείας και Κοινωνικής Εργασίας** (Rådet for Høgskoleutdanning i Helse-og Sosialfag) έχει ως σκοπό να παρέχει συμβουλές στον Υπουργό Παιδείας και στα κολλέγια και να συντονίζει το έργο των τελευταίων σε θέματα της αρμοδιότητάς του. Επίσης, καταρτίζει τα σχετικά προγράμματα σπουδών. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων (15), εμπειρογνώμονες σε θέματα εκπαίδευσης του τομέα υγείας και κοινωνικής εργασίας (8) και εκπρόσωποι των φοιτητών (2). Ο πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας. Σύνολο μελών: 25. Τέλος, το **Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης Μηχανικών** (Ingeniørutdanningsrådet) έχει ρόλο συμβουλευτικό προς

τον Υπουργό Παιδείας και τα ιδρύματα που παρέχουν σχετική εκπαίδευση καθώς και ρόλο συντονιστικό μεταξύ των τελευταίων σε θέματα της αρμοδιότητάς του. Στο συμβούλιο αυτό συμμετέχουν εκπρόσωποι του Νορβηγικού Πανεπιστημίου Επιστήμης και Τεχνολογίας (5), εκπρόσωποι άλλων ιδρυμάτων που παρέχουν σχετική εκπαίδευση, ο αριθμός των οποίων εξαρτάται από τον αριθμό των φοιτητών κάθε ιδρύματος, εκπρόσωποι εργοδοτικών οργανώσεων και οργανώσεων εργαζομένων (8) και εκπρόσωποι των φοιτητών (4). Ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζεται από το συμβούλιο.

Σε *περιφερειακό επίπεδο* λειτουργεί το **Περιφερειακό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (Yrkesorplæringsnemnd) ως σύνδεσμος μεταξύ των εκπαιδευτικών αρχών, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της βιομηχανίας. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι των εργοδοτών και των εργαζομένων (4), της Περιφερειακής Εκπαιδευτικής Επιτροπής (2), με ιδιαίτερες γνώσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, και ένας μαθητευόμενος, για διάστημα τεσσάρων ετών. Του συμβουλίου προΐσταται εναλλάξ εκπρόσωπος των εργοδοτών και των εργαζομένων για διάστημα δύο ετών. Σύνολο μελών: 7.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας* τέλος, λειτουργούν **Διοικητικά Συμβούλια** (Samarbeidsutvalg, στα σχολεία υποχρεωτικής - πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Skolesutvalg, στα σχολεία ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), με ρόλο συμβουλευτικό προς τον διευθυντή του σχολείου και ετήσια θητεία. Σε αυτά συμμετέχουν εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών (2) και του λοιπού προσωπικού (1), των γονέων (2), των μαθητών (2) και των δημοτικών αρχών (2), στις οποίες περιλαμβάνεται και ο διευθυντής. Οι εκπρόσωποι των μαθητών δεν έχουν δικαίωμα ψήφου. Σύνολο μελών: 9 (για τα σχολεία υποχρεωτικής - πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης).

Γενικά, δίνεται έμφαση από την πλευρά της πολιτείας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και ιδιαίτερα στους τομείς εκείνους για τους οποίους έχουν καταρτιστεί εθνικά προγράμματα σπουδών. Το σύστημα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι αποκεντρωτικό και οι σχέσεις του με την τοπική κοινωνία στενές αλλά άτυπες.

Ολλανδία: Σε *εθνικό επίπεδο*, ανώτατο συμβουλευτικό όργανο είναι το **Συμβούλιο Παιδείας** (Onderwijsraad - OR), το οποίο και γνωμοδοτεί απευθείας στον Υπουργό Παιδείας για όλα τα εκπαιδευτικά θέματα. Αποτελείται από 19 ειδικούς – εμπειρογνώμονες που ορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας. Παρόλα αυτά ο βαθμός ανεξαρτησίας του από την πολιτική ηγεσία είναι σημαντικός. Το έργο του Συμβουλίου Παιδείας

υποβοηθείται από προσωρινά συμβούλια ειδικών ή από ad hoc επιτροπές κατά περίπτωση και εφόσον υπάρξει ανάγκη.

Πέραν αυτού, λειτουργούν σε *εθνικό επίπεδο* τέσσερα συλλογικά συμβουλευτικά όργανα: Η **Συμβουλευτική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης** (Onderwijsverleg Primair en Voortgezet Onderwijs – POVO) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για διάφορα θέματα της αρμοδιότητάς της και γενικότερα διευκολύνει την επικοινωνία ανάμεσα στο Υπουργείο Παιδείας και τους λοιπούς εκπαιδευτικούς φορείς. Στην επιτροπή συμμετέχουν εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών (μέχρι 4), των διευθυντών (2-4) και των διοικητικών συμβουλίων των σχολείων (μέχρι 5), εκπρόσωποι των γονέων (μέχρι 4) και των μαθητών (1-2) καθώς και των εργοδοτών, των εργαζομένων και μειονοτικών ομάδων (1-4). Της Επιτροπής προΐσταται ο Υπουργός Παιδείας. Σύνολο μελών: 18-23. Η **Συμβουλευτική Επιτροπή Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων** (Educatie Beroepsonderwijs Kamer – EB Kamer) συζητεί με τον Υπουργό Παιδείας θέματα της αρμοδιότητάς της. Της επιτροπής προΐσταται ο Υπουργός Παιδείας και σε αυτήν συμμετέχουν ο Υπουργός Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, εκπρόσωποι των αρμοδίων ιδρυμάτων (10), των αρμοδίων διοικητικών εκπαιδευτικών φορέων (2), της Ένωσης Δήμων (1) και των αρμοδίων αναγνωρισμένων ιδιωτικών ιδρυμάτων (1). Των συνεδριάσεων της επιτροπής μπορεί να προηγούνται προσυνεδριάσεις με ευρύτερη εκπροσώπηση των εμπλεκόμενων φορέων. Σύνολο μελών: 17. Η **Συμβουλευτική Επιτροπή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης** (Hoger Onderwijs Kamer – HO Kamer) εισηγείται και συζητεί με τον Υπουργό Παιδείας θέματα της αρμοδιότητάς της. Της επιτροπής προΐσταται ο Υπουργός Παιδείας και σε αυτήν συμμετέχουν μέλη των διοικητικών συμβουλίων των πανεπιστημίων και των τριτοβαθμίων επαγγελματικών ιδρυμάτων, της Βασιλικής Ακαδημίας Τεχνών και Επιστημών, της Βασιλικής Βιβλιοθήκης, της Ένωσης Πανεπιστημιακών Νοσοκομείων και του Οργανισμού Επιστημονικής Έρευνας. Τέλος, η **Συμβουλευτική Επιτροπή Φοιτητών** (Studentenkamer) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας για θέματα της αρμοδιότητάς της και σε αυτήν συμμετέχουν μέχρι 5 εκπρόσωποι των δύο εθνικών φοιτητικών οργανώσεων. Της επιτροπής προΐσταται ο Υπουργός Παιδείας.

Τα συλλογικά συμβουλευτικά όργανα που αναφέρθηκαν συνεργάζονται με άλλους, υποστηρικτικούς φορείς της εκπαίδευσης, όπως το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Instituut voor Onderzoek van het Onderwijs – SVO), το Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαιδευτικών Μετρήσεων (Instituut voor Toetsontwikkeling – CITO), το Εθνικό

Ινστιτούτο Προγράμματος Σπουδών (Instituut voor Leerplanontwikkeling), το Γενικό Παιδαγωγικό Συμβουλευτικό Κέντρο (Algemeen Pedagogisch Studiecentrum – APS), το Προτεσταντικό (Christelijk Pedagogisch Studiecentrum - CPS) και το Καθολικό Παιδαγωγικό Συμβουλευτικό Κέντρο (Katholiek Pedagogisch Studiecentrum – KPC).

Σε επίπεδο σχολικής μονάδας, λειτουργούν **Συμβούλια Συμμετοχής**, με σκοπό να συζητούν και να εισηγούνται στις εκπαιδευτικές αρχές των σχολείων για όλα τα θέματα που τα αφορούν ή να υποστηρίζουν ειλημμένες αποφάσεις. Στα συμβούλια αυτά συμμετέχουν εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού προσωπικού (50%) και εκπρόσωποι των γονέων (εκτός από τα σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης) και των μαθητών, πάνω από την ηλικία των 13 ετών (50%). Ο αριθμός των μελών εξαρτάται από τον αριθμό των μαθητών του κάθε σχολείου. Στο συμβούλιο δεν συμμετέχουν εκπρόσωποι της διοίκησης, η οποία όμως οφείλει να συγκαλεί το συμβούλιο τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο.

Γενικά, το ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα εμφανίζει αρκετά συγκεντρωτικά χαρακτηριστικά, στην πράξη όμως ακολουθεί σταθερές διαδικασίες συνεργασίας και επικοινωνίας όλων των ενδιαφερομένων εκπαιδευτικών και κοινωνικών φορέων. Είναι ενδεικτικό από αυτή την άποψη το κύρος που περιβάλλει το Συμβούλιο Παιδείας, στις εισηγήσεις του οποίου υποχρεούται να απαντά λεπτομερώς ο αρμόδιος υπουργός. Χαρακτηριστική είναι επίσης η συμμετοχή στα συμβούλια των πανεπιστημίων και προσωπικοτήτων κοινής αποδοχής, που δεν αποτελούν μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Πορτογαλία: Σε εθνικό επίπεδο λειτουργούν τέσσερα συλλογικά συμβουλευτικά όργανα, από τα οποία τις ευρύτερες αρμοδιότητες συγκεντρώνει το **Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας** (Conselho Nacional de Educação). Το συμβούλιο αυτό, το οποίο είναι διοικητικά και οικονομικά αυτόνομο, εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας κατόπιν πρόσκλησής του ή και αυτοβούλως για όλα τα εκπαιδευτικά θέματα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Στο συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι της κυβέρνησης, των πολιτικών κομμάτων, των αυτόνομων επαρχιών, του Εθνικού Συμβουλίου Νεότητας, των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των ιδρυμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης, των οργανώσεων γονέων, μαθητών και φοιτητών μερικής φοίτησης, των εργοδοτών, εκκλησιαστικών, επιστημονικών, παιδαγωγικών και πολιτιστικών οργανισμών. Επίσης μέλη του συμβουλίου αποτελούν και επτά προσωπικότητες εγνωσμένης επιστημονικής και παιδαγωγικής ικανότητας, οι οποίες επιλέγονται από

το συμβούλιο. Ο πρόεδρος του συμβουλίου εκλέγεται από το Κοινοβούλιο με απόλυτη πλειοψηφία. Σύνολο μελών: 55.

Τα υπόλοιπα τρία εθνικά συλλογικά συμβουλευτικά όργανα είναι: Το **Συντονιστικό Συμβούλιο Ιδιωτικής Εκπαίδευσης** (Conselho Coordenador do Ensino Particular e Cooperativo), το οποίο προτείνει στον Υπουργό Παιδείας τη λήψη μέτρων για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ της ιδιωτικής εκπαίδευσης και των λοιπών φορέων του εκπαιδευτικού συστήματος. Στο συμβούλιο συμμετέχουν ένας Γενικός Επιθεωρητής Εκπαίδευσης και οι προϊστάμενοι των τριών βαθμίδων της εκπαίδευσης, περιφερειακοί διευθυντές εκπαίδευσης, εκπρόσωποι των οργανώσεων εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης, καθώς και εκπρόσωποι των ιδρυμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης. Πρόεδρος του συμβουλίου είναι εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας με αναγνωρισμένη ικανότητα σε θέματα εκπαίδευσης. Το **Συμβούλιο Συνεργασίας Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Επιχειρήσεων** (Conselho para a Cooperação Ensino Superior – Empresa) προτείνει στον Υπουργό Παιδείας την στρατηγική που πρέπει να ακολουθηθεί στους τομείς της αρμοδιότητάς του. Έχει επίσης εκτελεστικές αρμοδιότητες όσον αφορά την προώθηση της στρατηγικής που ακολουθείται και τη λειτουργία του κέντρου πληροφοριών LEONARDO. Το συμβούλιο αποτελείται από μία εκτελεστική επιτροπή 5-7 μελών, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των Υπουργείων Πολιτισμού, Σχεδιασμού και Ανάπτυξης, Παιδείας και Ενέργειας και Βιομηχανίας καθώς και δύο εκπρόσωποι της Επιτροπής LEONARDO υποχρεωτικά, και από ένα συμβουλευτικό σώμα, στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι διαφόρων υπουργείων και πρυτάνεις πανεπιστημιακών και πολυτεχνικών ιδρυμάτων. Τέλος, το **Εθνικό Συμβούλιο Φοιτητικής Μέριμνας** (Conselho Nacional para a Acção Social no Ensino Superior) προτείνει στον Υπουργό Παιδείας τα γενικά κριτήρια κατανομής των κονδυλίων φοιτητικής μέριμνας και απονομής υποτροφιών. Του συμβουλίου προΐσταται εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας και σε αυτό συμμετέχουν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών και Υγείας, των υπηρεσιών νεότητας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των συμβουλίων συντονισμού ιδρυμάτων δημόσιας και ιδιωτικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των φοιτητών και των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σε *επίπεδο σχολικής μονάδας* λειτουργούν δύο συμβούλια: Το **Παιδαγωγικό Συμβούλιο** (Conselho Pedagógico) και το **Σχολικό Συμβούλιο** (Conselho da Escola ou da Área Escolar). Το πρώτο εισηγείται για όλα τα παιδαγωγικά θέματα του σχολείου, όπως την

επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού, το πρόγραμμα σπουδών, τον εσωτερικό κανονισμό, την καθοδήγηση, υποστήριξη και αξιολόγηση των μαθητών του σχολείου. Σε αυτό συμμετέχουν ο διευθυντής του σχολείου και συντονιστές της προσχολικής και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης - στα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης -, εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού προσωπικού, των γονέων (2), των υποστηρικτικών υπηρεσιών του σχολείου και των μαθητών (3) - στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης - και προΐσταται εκπρόσωπος του εκπαιδευτικού προσωπικού που εκλέγεται από τα λοιπά μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού του συμβουλίου. Το Σχολικό Συμβούλιο εγκρίνει προτάσεις του Παιδαγωγικού Συμβουλίου, διορίζει τον Διευθυντή και εποπτεύει τη λειτουργία του σχολείου. Στο συμβούλιο αυτό συμμετέχουν ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Συμβουλίου και ο Διευθυντής του σχολείου, εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού (7-9) και λοιπού προσωπικού (1), των γονέων (2-3), της τοπικής αυτοδιοίκησης (1), επιχειρηματικών και πολιτιστικών φορέων (1/1) και των μαθητών (3), στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ο πρόεδρος του συμβουλίου εκλέγεται μεταξύ των εκπροσώπων του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Γενικά, η διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος της Πορτογαλίας την τελευταία δεκαετία (μετά τη βασική νομοθετική ρύθμιση για το εκπαιδευτικό σύστημα το 1986) παρουσιάζεται ευέλικτη, αποκεντρωτική και αντιπροσωπευτική όλων των κοινωνικών φορέων που έχουν ενδιαφέρον για τα εκπαιδευτικά πράγματα σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Είναι χαρακτηριστική από αυτή την άποψη και η συμμετοχή στις συγκλήτους των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διάφορων φορέων εκτός ιδρύματος - οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών - σε ποσοστό μέχρι 15% του συνόλου των μελών.

Σουηδία: Βασικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος, όσον αφορά την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, είναι ο πρωταρχικός ρόλος των τοπικών αρχών στην οργάνωση και εν μέρει στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης και η έμφαση στη συμμετοχή των γονέων σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος. Είναι χαρακτηριστικό από αυτήν την άποψη ότι το κράτος ενθαρρύνει, από το 1996 και εξής, τη συγκρότηση συμβουλίων σε τοπικό επίπεδο, στα οποία θα συμμετέχουν κατά πλειοψηφία εκπρόσωποι των γονέων αλλά και διευθυντές σχολείων, μαθητές και εκπαιδευτικοί.

Σε εθνικό επίπεδο λειτουργεί η **Ομοσπονδία Γονέων** (Hem och Skola), για την πρωτοβάθμια και την κατώτερη δευτεροβάθμια

εκπαίδευση, και διάφορες **Επιτροπές Προγραμμάτων Σπουδών** (Programråd), για την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η Ομοσπονδία Γονέων είναι ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο, με σκοπό, την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των γονέων και του σχολείου και της επιρροής των γονέων σε θέματα εκπαίδευσης. Οι Επιτροπές Προγραμμάτων Σπουδών θέτουν τους διδακτικούς στόχους των διδασκομένων μαθημάτων. Σε αυτές προεδρεύει εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας και συμμετέχουν εκπρόσωποι των εργοδοτών και των εργαζομένων κατά περίπτωση.

Σε *τοπικό επίπεδο* και σε *επίπεδο σχολικής μονάδας* η εικόνα παρουσιάζει ποικιλία. Όσον αφορά την πρωτοβάθμια και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, παράλληλα με τη λειτουργία μιας ή περισσοτέρων εκπαιδευτικών επιτροπών, οι τοπικές αρχές μπορούν, με τη συνδρομή της Ομοσπονδίας Γονέων, να συγκροτούν **Ενώσεις Γονέων**, στις οποίες συμμετέχουν ένας ή περισσότεροι εκπρόσωποι από κάθε σχολείο με ρόλο συμβουλευτικό προς τις τοπικές εκπαιδευτικές αρχές. Επίσης, εντός του κάθε σχολείου μπορεί να λειτουργούν **Επιτροπές Γονέων ή Συμβούλια**, στα οποία προϊστάται ο διευθυντής του σχολείου και συμμετέχουν εκπρόσωποι των γονέων, των εκπαιδευτικών και των μαθητών, συνήθως σε ίσο αριθμό (ή με αριθμητική υπεροχή των γονέων).

Οι αρμοδιότητες και ο βαθμός συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων ποικίλουν και αφορούν κυρίως το σχολικό περιβάλλον, τον προϋπολογισμό και την οργάνωση ειδικών εκδηλώσεων. Όσον αφορά την ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, λειτουργεί σε κάθε σχολείο **Επαγγελματικό Συμβούλιο** (Yrkesråd), στο οποίο προϊστάται ο διευθυντής του σχολείου και συμμετέχουν εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών, των τοπικών εργασιακών ενώσεων και της τοπικής βιομηχανίας. Στο συμβούλιο αυτό λαμβάνονται από κοινού αποφάσεις για τη διδασκαλία μαθημάτων τοπικού ενδιαφέροντος.

Φινλανδία: Η συμμετοχή των κοινωνικών φορέων στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής έχει εδραιωθεί μέσω της δημιουργίας επιτροπών ad hoc αλλά και της συμμετοχής εκπροσώπων εργασιακών ενώσεων, εκπαιδευτικών και τοπικών αρχών στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, το οποίο αποτελεί την κεντρική διοικητική εκπαιδευτική αρχή (και όχι συμβουλευτικό όργανο). Στο πλαίσιο αυτού του συμβουλίου ειδικότερα λειτουργούν Επαγγελματικές Επιτροπές που εισηγούνται για όλα τα θέματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, θέτουν τα κριτήρια αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και αξιολογούν τα αποτελέσματά της. Στις επιτροπές αυτές συμμετέχουν ειδήμονες στο

χώρο της εκπαίδευσης, εκπρόσωποι εκπαιδευτικών οργανώσεων, επιχειρηματικών και επαγγελματικών φορέων, των τοπικών αρχών και των δύο γλωσσικών ομάδων (φινλανδικής και σουηδικής).

Σε εθνικό επίπεδο λειτουργούν τρία συλλογικά συμβουλευτικά σώματα: Το **Συμβούλιο Εκπαίδευσης Ενηλίκων** (Aikuiskoulutusneuvosto) έχει ως σκοπό την παροχή συνδρομής στην οργάνωση και το συντονισμό των ενεργειών που αφορούν την εκπαίδευση ενηλίκων, την ενίσχυση της σχετικής έρευνας, την παροχή συμβουλών και την εισήγηση για θέματα της αρμοδιότητάς του καθώς και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών. Αποτελείται από 13 μέλη με τριετή θητεία, που διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο, και συμμετέχουν σε αυτό εκπρόσωποι των διαφόρων τομέων της εκπαίδευσης ενηλίκων, πολιτικών και κοινωνικών φορέων και των δύο γλωσσικών ομάδων, της φινλανδικής και της σουηδικής. Το **Συμβούλιο Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού** (Koulutussuunnittelun) έχει ως έργο την παροχή υποστήριξης για θέματα οικονομικού και ποιοτικού σχεδιασμού της μη υποχρεωτικής εκπαίδευσης και ειδικότερα της επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και την ενίσχυση της έρευνας και της διάχυσης της πληροφόρησης που αφορά αυτόν τον σχεδιασμό. Αποτελείται από 20 κατ'άνωτερο όριο μέλη με τριετή θητεία, που διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και τα οποία εκπροσωπούν τους διοικητικούς φορείς της εκπαίδευσης, υπουργεία που εμπλέκονται στην εκπαίδευση, εργασιακούς φορείς, τις τοπικές αρχές και τις δύο γλωσσικές ομάδες. Το **Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης** (Korkeakouluneuvosto) θέτει τις κατευθύνσεις ανάπτυξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αποτελείται από 13 μέλη με τριετή θητεία που διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και σε αυτό συμμετέχουν επιστημονικοί και επιχειρηματικοί φορείς και φοιτητές.

Σε επίπεδο σχολικής μονάδας λειτουργούν προαιρετικά **Συμβούλια Συνεργασίας** (Johtokunta) στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση και **Συμβουλευτικές Επιτροπές** (Neuvottelukunta) στην δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση. Τα Συμβούλια Συνεργασίας έχουν ως σκοπό τη διασφάλιση της συνεργασίας μεταξύ της οικογένειας, του σχολείου και της τοπικής κοινότητας. Σε αυτά συμμετέχουν εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού και λοιπού προσωπικού, των γονέων και των μαθητών (στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης). Οι Συμβουλευτικές Επιτροπές συζητούν θέματα προγραμμάτων σπουδών καθώς και άλλα παιδαγωγικά ζητήματα και ενθαρρύνουν τη συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την τοπική

επαγγελματική κοινότητα. Σε αυτά συμμετέχουν ο διευθυντής του σχολείου, εκπαιδευτικοί, μαθητές, εργοδότες και εργαζόμενοι συναφών κλάδων με αυτούς που διδάσκονται στο σχολείο καθώς και ειδικοί στον τομέα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ο αριθμός των μελών αυτών των επιτροπών δεν ξεπερνά τα 10 και η θητεία τους είναι τετραετής.

Αν και το εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας χαρακτηρίζεται γενικά ως συγκεντρωτικό, η μακρά παράδοση συνεργασίας διασφαλίζει έναν αξιοσημείωτο ρόλο τυπικής και άτυπης συμμετοχής στα εκπαιδευτικά πράγματα όλων των ενδιαφερομένων.